

Tisdagen den 23 februari

Kl. 15.00

*Om brottsbekämp-
ningen i Malmö*

1 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

2 § Svar på interpellation 1987/88:157 om brottsbekämpningen i Malmö

Anf. 1 Justitieminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig vilka åtgärder på kort sikt som jag är beredd att vidta för att öka Malmöpolisens möjligheter att bekämpa brottsligheten och därmed skapa större trygghet för stadens invånare.

Polisen i Malmö har, liksom polisen i övriga storstäder, ett bekymmersamt personalläge. För Malmöpolisens del har det senaste årets brottsutveckling inneburit en extra påfrestning.

Det är bl. a. mot bakgrund av personalsituationen inom polisen som regeringen detta budgetår beslutat att öka aspirantantagningen till polishögskolan från 150 till 300 aspiranter. I årets budgetproposition föreslås att antagningen ökar till 360 aspiranter under nästa budgetår. Jag har också förutskickat att antagningen bör öka ytterligare. Ökningarna kommer givetvis att komma de mest utsatta polismyndigheterna till del. Dessa myndigheter – och dit räknas polisen i Malmö – har för övrigt redan tillförts nya tjänster som regeringen inrättade förra året.

Det är dock inte bara genom att öka antalet polistjänster som polisens förutsättningar för att bekämpa brottsligheten stärks. Effektiviteten kan öka och har också ökat genom en förbättrad utbildning, nya arbetsmetoder och bättre teknisk utrustning.

Jag har nyligen i ett interpellationssvar här i kammaren sagt att effektiviteten i polisarbetet också kan öka om poliserna avlastas arbetsuppgifter som inte kräver den kompetens som följer med polisutbildningen. Sådana arbetsuppgifter kan i stället med fördel läggas på administrativ personal. I syfte att underlätta detta har de s. k. delegationsreglerna i polisförordningen nyligen ändrats, så att de lokala polismyndigheterna får vidgade möjligheter att delegera arbetsuppgifter. För att främja detta beräknas i budgetpropositionen medel till 150 nya administrativa tjänster.

Det är självfallet mycket angeläget att de förhållanden under vilka polisen arbetar inte utvecklas på ett sätt som leder till oönskade avgångar från yrket. Olika satsningar har därför gjorts på att förbättra arbetsmiljön och för att göra arbetet säkrare. Anställningsvillkoren inverkar naturligtvis också på

situationen. I detta hänseende har regeringen vid sidan av berörda parter på arbetsmarknaden ett ansvar för utvecklingen.

Jag vill också nämna några åtgärder på lagstiftningssidan som regeringen har vidtagit eller ämnar vidta för att stärka möjligheterna att bekämpa brottsutvecklingen.

Det är viktigt att brott leder till reaktioner som uppfattas som riktiga och rättvisa av allmänheten. Som jag har nämnt tidigare här i kammaren pågår därför en översyn inom justitiedepartementet av straffskalorna i brottsbalken. Förslag till nya regler för straffmätning och val av påföljd läggs fram i riksdagen under våren. Reglerna för permissioner inom kriminalvården ses över. I april träder nya regler för anhållande och häktning i kraft, som bl. a. syftar till snabbare och resolutare ingripanden mot återfallsbrottslighet. Regeringen har i dagarna remitterat ett förslag till lagrådet som innebär snabbare och mer markerade reaktioner från samhällets sida gentemot unga lagöverträdare.

Att förebygga brott är inte bara en uppgift för polisen och övriga myndigheter inom rättsväsendet. Att motverka brott kräver insatser på många samhällsområden. Här har åtgärder inom skola och arbetsliv, inom familje- och socialpolitik liksom inom den allmänna samhällsplaneringen stor betydelse. En viktig roll spelar också de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Tyngdpunkten i ansträngningarna att motverka brott måste emellertid ligga på det lokala planet. För allmänheten är det utan tvivel det arbete som polisen på orten bedriver som betyder mest. När det gäller Malmö vet jag att man arbetar intensivt och, såvitt jag förstår, framgångsrikt mot gatulangningen av narkotika. På det lokala planet är det brottsförebyggande arbetet av särskild betydelse. Detta arbete måste bygga på en bred samverkan mellan myndigheter, organisationer, föräldrar, lärare, arbetskamrater, grannar och andra enskilda. Kampanjen "samverkan mot brott", som drogs i gång av min företrädare, har fått fart på det brottsförebyggande arbetet på bred front. Jag vet att det just i Malmö finns ett väl utvecklat samarbete mellan polisen och en rad olika samhällsorgan och organisationer.

Anf. 2 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för ett långt svar, som till en del var positivt och till en del negativt. Tyvärr är en del av svaret också direkt vilseledande.

Efter valet hösten 1985 har socialdemokraterna på alla håll, både lokalt och centralt, försökt lägga skulden på allt negativt i Malmö på den borgerliga regimen där. Det finns emellertid ett undantag, nämligen brottsutvecklingen. Även om socialdemokraterna hade velat beskylla de borgerliga i Malmö för brottsutvecklingen där kan de inte göra det, eftersom det är något som regeringen ytterst är ansvarig för.

Herr talman! Brottsutvecklingen i Malmö är mycket oroande. Vi kan i dag i de två stora morgontidningarna i Malmö läsa en beskrivning av de brott som ägt rum i staden under helgen. Det är sannerligen ingen njutbar läsning. Det är en läsning som borde stämma till eftertanke.

När Nils Erik Åhmansson, som nu är chef för rikspolisstyrelsen, slutade

sitt arbete som chef för Malmöpolisens uttryckte han sin stora oro över hur Malmöpolisens framöver skulle klara av att bekämpa brottsligheten i staden. Han såg med oro på den minskning av personalen som hade ägt rum under senare år. Låt mig nämna ett exempel.

1982 fanns det 1 030 poliser i Malmö. 1987 var antalet 955, trots, vilket skall betonas, en 20-procentig ökning av brottsligheten. Det har alltså skett en kraftig nedskärning av antalet poliser samtidigt som brottsligheten har ökat kraftigt. Effekten av detta har blivit att många malmöbor, framför allt pensionärer och kvinnor, i dag av rädsla för att bli utsatta för ett brott är rädda för att vistas på ställen i Malmö där de annars borde kunna vara.

Nu säger statsrådet att hon har vidtagit och kommer att vidta en del åtgärder. Men det här handlar inte om vad ett enskilt statsråd gör, utan det handlar om vad regeringen har gjort sedan den kom till makten 1982. Det är då sannerligen inget att skryta över när det gäller bekämpningen av brottsligheten i Sverige i allmänhet och den i Malmö i synnerhet.

Statsrådet för i sitt interpellationssvar ett resonemang om polistjänster. Där skulle jag, herr talman, vilja be att få en liten vidareutveckling. Jag har talat med många poliser och andra som påstår att de kan detta område. De säger att en ökning av antalet polistjänster inte innebär att vi får nya poliser, för det är poliser som arbetar extra och som redan gör en fullgod polisinsats som söker och får dessa tjänster. Har statsrådet någon uppfattning om det resonemang som i dag förekommer i poliskretsar mot tanken att ökningen av antalet polistjänster innebär fler poliser? Jag skall med glädje vidarebefordra den till de poliser som anser att det här resonemanget, som statsrådet alltför ofta använder, är felaktigt.

Statsrådet säger också att man skall försöka ändra straffskalorna. Då vill jag fråga fru statsrådet: Kommer man att fortsätta med "halvtidsrabatten", dvs. med att den person som dömts till fyra års fängelse automatiskt bara behöver sitta två? Det är en situation som är rätt unik i jämförelse med förhållandena i andra civiliserade länder. Kommer man att gå tillbaka till den situation som gällde före 1983?

Statsrådet säger vidare att det är viktigt att olika organisationer och myndigheter samarbetar för att bättre förebygga brottsligheten. Statsrådet nämner t. ex. föräldrarnas roll. Det är bra om vi kan komma tillbaka till den situation där föräldrarna får klart för sig att det är de, inte dagis, inte fritids, inte skolan, som har det huvudsakliga ansvaret för barnens uppfostran. Den uppfattningen är tyvärr inte alls så spridd i dag.

Vi har i Malmö – det är säkert också bekant för statsrådet – problem med omfattande brottslighet kring Möllevångstorget. Polisen i Malmö säger att den är maktlös och kan inte lösa problemen. Vad har statsrådet för förslag att lägga fram för att vi skall kunna komma till rätta med dessa? I dag skrattar människor åt polisen när den försöker klara upp de problem som finns där.

Anf. 3 Justitieminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! I början av sitt inlägg sade Sten Andersson i Malmö att det är regeringen som ytterst är ansvarig för brottsutvecklingen. Jag skulle vilja säga att det är en mycket förenklad bild av verkligheten. Om vi har den som utgångspunkt kommer vi aldrig att kunna klara av att bekämpa brottslighe-

ten. Brottsutvecklingen är vi alla ansvariga för, som enskilda personer i vårt handlande, som föräldrar i förhållandet till våra barn, som samhällsmedborgare i allmänhet. Jag tror att utgångspunkten måste vara att ingen enskild myndighet, varken på det lokala eller på det centrala planet, ensam kan klara den uppgiften. Att bekämpa brott innebär att vi allmänt måste forma samhällsutvecklingen så att våra ungdomar får arbete, att vi har ansvar och respekt för våra grannar och andra människor oberoende av kön, ras eller hudfärg och att vi tar ett ansvar som föräldrar. Det är väldigt viktigt att just dessa grundtankar finns med i kampanjen "samverkan mot brott", som handlar om att vi skall få ny fart på det brottsförebyggande arbetet och där vi skall börja väldigt tidigt i kontakterna framför allt med våra barn.

Senare i sitt inlägg höll faktiskt Sten Andersson med om att frågan om föräldrarnas roll är väldigt viktig. Jag tror inte att vi är betjänta av en debatt med slängar av det slag som Sten Andersson gav i början av sitt inlägg.

Vi måste göra mycket för att klara brottsbekämpningen. Frågan om narkotikahanteringen – att försöka hindra införsel av narkotika och att försöka hindra knarklangningen – är en av de väsentligaste. Jag vet att Malmö med sitt geografiska läge är speciellt utsatt, och det är naturligtvis viktigt att Malmöpolisen ägnar just dessa problem speciell uppmärksamhet.

Malmöpolisen har även andra bekymmer. Möllevångstorget är ett. Att det är ett torg där stora problem förekommer vet även den som inte är bosatt i Malmö och inte alltför ofta är där. En av de saker som man uppmärksammat är de spelklubbar som finns runt Möllevångstorget. Vi har helt nyligen genom polisen i Malmö blivit uppmärksammade på dessa speciella problem, och vi arbetar inom departementet med frågor kring dessa spelklubbar. En del förändringar i lagstiftningen har gjorts med verkan från den 1 januari i år, förändringar som kan härledas till bl. a. tidigare förslag direkt från Malmöpolisen. Jag skall försöka medverka till att vi kan fortsätta se över lagstiftningen kring spelklubbarnas verksamhet och kring spelautomater av olika slag. Detta är en konkret åtgärd som skulle kunna bidra till att förbättra situationen.

Vi måste också i så stor utsträckning som möjligt försöka förhindra att brott uppstår. I det syftet arbetar vi bl. a. på att förbättra situationen för kvinnor som befinner sig i ett utsatt läge. Jag tänker t. ex. på det s. k. besöksförbudet. Vi vet ju att en mycket stor del av de kvinnor som blir våldsoffer är bekanta med eller tidigare samboende med gärningsmannen. Ett besöksförbud skulle kunna förhindra att kvinnor hamnar i riskabla situationer så ofta som de gör för närvarande.

När det gäller den s. k. halvtidsfrigivningen har jag vid olika tidpunkter, bl. a. här i kammaren, sagt att jag inte anser att frigivning efter halva strafftiden är ett rimligt system. Jag menar att halvtidsfrigivningen skall avskaffas, men vi kan inte vidta den åtgärden omedelbart. Vi måste göra det samtidigt som vi ser över straffskalorna. Jag tycker nämligen inte heller att det är rimligt att ett avskaffande av halvtidsfrigivningen skall leda till att alla straff generellt skärps så, att de blir oerhört mycket hårdare än vad de är i dag. Jag tycker att vi skall differentiera straffskalorna. På några punkter behövs straffskärpningar men inte generellt. Därför kan en förändring av den villkorliga frigivningen inte göras utan att en bedömning samtidigt görs av

olika brotts straffskala. Vi kommer att framlägga förslag härom under hösten. Dessa frågor finns för övrigt delvis berörda i den lagrådsremiss om straffmätning och val av påföljd som redan nu är representerad och som kommer att föreläggas riksdagen som proposition under våren.

Beträffande polistjänsterna kan det, framför allt som verksamheten fungerar i dag, vara fråga om en fördelning av polisens resurser i olika delar av landet. Vad som på sikt ger oss ett tillskott är det ökade antalet polisaspiranter. Det har jag sagt vid ett antal tillfällen.

Enligt de uppgifter som jag har tillgängliga finns det i Malmö 57 polisaspiranter med fullgjord utbildning, men utan tjänst. Det kan ur den aspekten vara värdefullt med ett ytterligare antal polistjänster också i Malmö.

Anf. 4 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! För att ta det sista först: Vi fick nu klart för oss att en ökning av antalet polistjänster inte innebär att antalet poliser ökar. Tvärtom – det känner säkert fru statsrådet till – är det alltför ofta så att när man inrättar nya polistjänster tar man folk från gatupolisen – kvarterspoliser och liknande – dvs. de som verkligen har en förebyggande uppgift i sitt arbete.

Beträffande ansvaret: Det parti eller de partier som har makten här i riksdagen bestämmer hur många nya polisaspiranter som skall antas varje år, och då får man förutsätta att det största ansvaret ligger där när det gäller att bekämpa brottsligheten. Som moderat kan jag nu med viss glädje notera att de krav på att intagningen skall öka som vi har ställt under många år nu börjar vinna gehör även hos socialdemokraterna. Men det var mycket svårt att få samma gehör hos fru statsrådets företrädare. Jag noterar denna omsvängning med glädje. Det är ju antalet nya polisaspiranter som vi sedan kan behålla inom polisen som ger en ökning av antalet poliser.

Visst begriper jag att enbart ett stort antal poliser inte innebär att vi får ett samhälle fritt från kriminalitet. Det kommer vi aldrig att få – det förstår jag mycket väl. Men om – och då tror jag att vi är inne på rätt spår – en brottsling vet om att en polis finns på eller mycket snabbt kan anlända till den plats där han eller hon tänker begå ett brott, då tror jag att personen i fråga tänker sig för både en och två gånger innan planerna sätts i verket.

Beträffande spelklubbarna i Malmö noterar jag med glädje att statsrådet är beredd att vidta åtgärder. Det är viktigt. Polisen i Malmö har lagt fram förslag på åtgärder. Jag skall bara ge ett exempel på hur det är i dag.

Polisen knackar på dörren till en spelklubb. Det tar fem minuter innan dörren öppnas. Under den tiden har alla spelautomater kommit bort, och polisen kommer in till läskedrycksflaskor och Ramlösa. Och så står innehavaren och skrattar polisen rakt i ansiktet. Kan vi slippa sådant är det förvisso bra.

I fråga om halvtidsfrivgivningen är statsrådet inte beredd att göra någonting, trots att 50 % "rabatt" på det här området är rätt så unikt, i jämförelse med andra länder. När detta infördes blev brotten 50 % "billigare" över en natt. Jag menar att det nu kan vara dags att mera ta hänsyn till dem som drabbas av brotten och litet mindre ta hänsyn till brottslingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1987/88:74
23 februari 1988

Meddelande om interpellation

3 § Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1987/88:84 till lagutskottet
1987/88:97 till skatteutskottet

4 § Anmäldes och bordlades
Proposition
1987/88:99 om förbättrat bilstöd till handikappade

5 § Anmäldes och bordlades
Motionerna
med anledning av prop. 1987/88:81 om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, m. m.
1987/88:Fö1 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m)
1987/88:Fö2 av Håkan Stjernlöf (m)
1987/88:Fö3 av Mats Odell (c)
1987/88:Fö4 av Kerstin Ekman m. fl. (fp)
1987/88:Fö5 av Marita Bengtsson (s)

6 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställts

den 23 februari

1987/88:193 av *Lennart Brunander* (c) till miljö- och energiministern om specialbränsle till motorsågar:

Den bensin som i dag finns är direkt olämplig att använda i motorsågar. Bensinen är inte lämplig för tvåtaktsmotorer. Genom att bensinen är lättflyktig försvinner viktiga beståndsdelar som gör att oktantalet minskar. Detta gör att motorn fungerar sämre. Det största problemet är dock att bensinen ur hälsosynpunkt blir allt sämre. De avgaser som kommer från en motorsåg innehåller 20 % helt oförbrända kolväten. Skogsarbetaren utsätts ständigt för farliga ångor och avgaser och lättflyktiga kolväten dunstar vid hantering av bensin, t. ex. vid tankning. Det höga ångtryck som finns i dagens bensin medför att det vid körning med motorsågen avgår giftiga ämnen också genom tanklocket. Hur mycket skogsarbetaren utsätts för dessa avgaser och giftiga ämnen beror mycket på väderleken. Vid lugnt väder, vid arbete i djup snö och när det är varmt är risken störst.

Det är som jag ser det nödvändigt att förändra bensinens sammansättning så att dessa risker elimineras så mycket som möjligt. Orsaken till att det blivit så här sägs vara att bensinförbrukningen ökar och förbrukningen av eldningsolja minskar. Bensinbolagen förändrar då sin krackning så att man får ut mer bensin ur råoljan än tidigare – av detta kommer de effekter jag tidigare redovisat.

Man borde göra en speciell bensin till motorsågar och andra arbetsredskap för att på det sättet förbättra arbetsmiljön för främst skogsarbetare. Det är möjligt att denna bensin blir dyrare, men enligt min uppfattning är vår hälsa viktigast. Det borde vara angeläget att med allmänna medel hjälpa till så att priset blir rimligt. Riskén är annars att människor frestas att ändå använda den billigare, dåliga bensinen. Ett sätt vore att skattebefria motorsågsbränsle.

Har miljöministern uppmärksammat problemet, pågår det något arbete i departementet med att lösa problemet och när kan det komma något förslag? Det här är, som jag ser det, en viktig arbetsmiljöfråga som inte får ligga och vänta på sin lösning.

Mot denna bakgrund anholder jag att få ställa följande frågor till miljöministern:

- 1 Kommer miljöministern att vidta några åtgärder för att förbättra skogsarbetarnas arbetsmiljö med anledning av de problem som dagens bensin skapar?
- 2 När kan vi förvänta oss ett förslag från regeringen?

7 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 22 februari

1987/88:367 av *Bengt Harding Olson* (fp) till justitieministern om permissioner och försöksutskrivningar av psykiskt störda lagöverträdare:

Den mest brutala brottsligheten som mord, våldtäkt och grov misshandel begås ofta av psykiskt störda lagöverträdare. Vårt nuvarande påföljdssystem är otillfredsställande. Detta belystes senast genom fallet med den morddömda mentalpatienten som under frigång begick ett nytt mord.

Inom regeringskansliet pågår ett långdraget reformarbete. Före justitieministern Sten Wickbom utlovade förslag under våren 1987, och nuvarande justitieministern Anna-Greta Leijon under våren 1988. Men något förslag torde efter riksdagsbehandling under hösten 1988 inte träda i kraft förrän den 1 juli 1989. Detta är en synnerligen olycklig förhållning som – som jag tidigare påpekat i riksdagen – är förenad med stora risker och kan leda till nya tragedier, vilket nu alltså besannats.

Det behövs striktare regler om permission och försöksutskrivning av psykiskt störda lagöverträdare. I avvaktan på slutlig lagstiftning behövs provisoriska regler för att stärka samhällsskyddet och minimera risken för återfall.

Är justitieministern beredd att införa provisoriska regler för permission och försöksutskrivning av psykiskt störda lagöverträdare?

Meddelande om frågor

1987/88:368 av *Birgitta Hambræus* (c) till bostadsministern om fukt- och mögelskadade bostadshus:

Orsaken till att riksdagen beslöt inrätta en fond för fukt- och mögelskador var att det är krångligt att reda ut ansvarsförhållandena, så att människor som drabbats av ett mögelhus snabbt kan få hjälp.

Antalet ansökningar hos småhusskadenämnden är lågt och minskade förra året, trots att många människor har stora svårigheter med kostnader för dubbel bosättning, därför att de inte kan bo i sitt mögelhus och inte har råd att reparera det.

Regeringen redovisar byråkratin kring fonden och nämnden i årets budgetproposition. Ersättning tycks huvudsakligen riktas till hus som uppförts på total- eller generalentreprenad. Styckebyggda är emellertid antagligen lika ofta drabbade.

Enligt min mening måste rådgivningen till de drabbade marknadsföras och organiseras klarare så att alla som behöver hjälp snabbt kan få det.

Jag ber att få ställa följande fråga:

Hur försäkras sig bostadsministern om att de som drabbas av mögelskadade hus enkelt och snabbt kan få hjälp av småhusskadenämnd och fonden för fukt- och mögelskador?

1987/88:369 av *Ingegerd Elm* (s) till justitieministern om utvärdering av lagen om anordnande av visst automatspel:

Lagen om anordnande av visst automatspel trädde i kraft den 1 juli 1982. Det har visat sig att tillämpningen av lagen vållat problem.

Med anledning härav förutskickade justitieministern i proposition 1986/87:6 en utvärdering av lagen. En enkät rörande automatspelen utsändes till vissa kommuner och myndigheter i oktober 1986. Synpunkter skulle vara justitiedepartementet till handa den 1 mars 1987.

Jag vill fråga justitieministern:

Avser justitieministern att inom en snar framtid aktualisera frågan?

1987/88:370 av *Kerstin Keen* (fp) till utbildningsministern om vissa dataregister för forskning:

Sedan årtionden studeras alla barn som adopterats i Göteborg och Stockholm före 1965 av forskare i Umeå. Ett register omfattande minst 35 000 personer, dvs. de adopterade barnen, deras biologiska föräldrar och deras adoptivföräldrar, har upprättats, utan att information lämnats till de registrerade.

Avser utbildningsministern att vidta några åtgärder med anledning av att stora dataregister för forskning upprättas utan att de registrerade informeras?

1987/88:371 av Björn Samuelson (vpk) till industriministern om prospektering av guldfyndigheter i Värmland, m. m.:

Prot. 1987/88:74
23 februari 1988

I Värmland har fyndigheter av malm och mineraler gjorts. En stor del av resultaten kan tillräknas den s. k. mineraljakten.

Mycket intressanta är de höga guldhalter som hittats i värmländska berg.

En aktiv prospektering skulle enligt min mening kunna ge värdefulla tillskott av nya arbetstillfällen i länet. Jag tycker dock att det går långsamt i arbetet att driva fram nya arbetstillfällen inom malm- och mineralområdet i länet.

Jag vill därför fråga industriministern:

Vilka åtgärder ämnar ministern vidta med anledning av exempelvis guldfyndigheterna i Värmland?

8 § Kammarén åtskildes kl. 15.24.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Olof Marcussön